

Víctima: Miquel Martorell Fiol
Autoria: Jaume Martorell Fullana

Montuïri, juliol de 2021

En memòria de l'oncle Miquel, a qui tindrem sempre present

Els meus padrins, Jaume Martorell Fiol, *Terric*, germà de l'oncle Miquel, i Francesca Aina Arbona Gomila, *Sollerica*, ens contaren poques coses de la Guerra Civil; amb tota seguretat, portaven la por dins el cos.

Un servidor tenia 22-23 anys, feia més o manco un any que havia acabat el servei militar i fou llavors quan els padrins i el meus pares començaren a explicar-nos, als meus germans i a mi, els fets reals ocorreguts a causa de l'aixecament militar del general Franco, amb el suport de l'Església catòlica i països dictatorials i feixistes, com Alemanya i Itàlia.

El padrí Jaume també fou detingut i va passar uns dies a la presó de Montuïri, juntament amb unes trenta persones més del poble. Però, quan vingué a Montuïri el comte Rossi (que no era comte, sinó més aviat un feixista, enviat per Mussolini), per tal de fer una gràcia davant el poble, va ordenar amollar els presos republicans retinguts dins dues presons situades als baixos de l'Ajuntament de la vila. Els falangistes amollaren sols els que estaven dins una presó, però algú va dir en veu alta, davant en Rossi, «Hay más perros encerrados aquí», i el comte va ordenar que els amollassin tots. Ben segur que sabien que eren persones indefenses i que no havien fet cap mal a ningú, només foren detinguts per les seves idees o enveges.

Els padrins ens contaven que l'oncle Miquel treballava a Telègrafs, a Palma, que era una persona molt intel·ligent i que a l'empresa de Telègrafs estava molt ben considerat, pel seu seny i la seva capacitat de treball. Tanmateix, amb tota seguretat, pensam que per gelosia, algú el va denunciar perquè era republicà.

L'oncle Miquel fou detingut i empresonat a la Casa Primo de Rivera, antiga Casa del Poble, segons ens informa Llorenç Capellà, en el seu llibre vermell.

Poc temps després el traslladaren a la presó de Ciutat i més tard al Castell de Bellver. Sembla que des del Castell, la nit del 12 de febrer del 1937, juntament amb altres detinguts, varen sortir de la presó, i els conduïren amb tota seguretat al cementeri de Porreres, on foren assassinats.

El meu pare, Miquel Martorell Arbona, que al llarg de molts anys es va dedicar a fer entrevistes i escriure articles per la revista local *Bona Pau*, no deixà mai de demanar per ell a algunes persones. De fet, va poder xerrar amb molta gent del poble, i es veu que algú li va

dir que quan el camió carregat de republicans venia de Palma, amb destinació al cementeri de Porreres, va passar pel costat del poble (carretera de Manacor) i, a l'altura d'on avui hi ha el camp de futbol des Revolt, va dir: «Uep, ara passam pel meu poble» —malgrat que fos de nit, segurament va distingir perfectament la silueta del Molinar, el camp de futbol i l'hostal. A l'instant, un dels falangistes armats que els custodiaven va exclamar: «Com així no ho has dit abans!» (com si ell ho hagués de saber, on el portaven), ben segur que el seu destí hauria estat assassinar-lo en un altre indret.

L'oncle Miquel era casat amb na Magdalena Campomar, germana del sindicalista i republicà Jaume Campomar, també assassinat i sembla que torturat.

Quan estava a la presó tenia un bon amic anomenat Florentino Macian, a qui va demanar per favor que si li passava res cuidàs de la seva dona, la tia Magdalena. La casualitat va fer que en Florentino, acabada la guerra i ja en llibertat, es casàs amb la tia Magdalena i, des de llavors, per a tots nosaltres sempre foren de la família, la tia Magdalena i el *tío* Florentino, de Ciutat, amb els quals tinguérem una bona amistat i en conservam un gran record.

El meu pare va fer tot el possible per tal de localitzar i recuperar les restes. Nosaltres, en nom seu i de tota la família, volem expressar el nostre agraïment a totes les persones que treballen a Memòria de Mallorca, perquè fan una feina molt digna i a la vegada impagable.

Amb tota seguretat podria parlar més de l'oncle Miquel, perquè segur que em deix algunes coses que m'han fugit de la memòria, però, com diu la presidenta de Memòria, Maria Antònia Oliver, «Hem de rescatar de l'oblit totes les víctimes del feixisme».

Jaume Martorell Fullana